

Razvoj govora od rođenja do 5. godine

Govor se uči od rođenja, od prvog plača i gukanja te prvih ponavljanja riječi roditelja. Dijete pokušava oponašati svim svojim osjetilima sve prikupljene informacije iz okoline. Obitelj, naročito roditelji, imaju temeljnu ulogu u razvoju govora kao i u ranom prepoznavanju govorno-jezičnih poteškoća.

Treba imati na umu da je svako dijete jedinstveno i slijedi svoj individualni tempo razvoja.

* * *

Razvojni period od rođenja do 3. mjeseca	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i gov. izražavanje)
	<ul style="list-style-type: none">smiri se ili se smije kad mu se govoriprepoznaće majčin glas i smiri se ako plaečeboji se jakih zvukovapovećava ili smanjuje cuclanje kao reakciju na zvukove	<ul style="list-style-type: none">proizvodi glasove i zvukove zadovoljstva (guguće)različito plaeče za zadovoljavanje različitih potrebasmiješi se na ljudski lik

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- teškoće u hranjenju zbog oralno-motornih problema
- majka ne komunicira s djetetom

* * *

Razvojni period od 4. do 6. mjeseca	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i gov. izražavanje)
	<ul style="list-style-type: none">usmjerava pogled prema izvoru zvukareagira na promjene visine glasaprimjećuje igračke koje proizvode zvukovepokazuje interes za glazbu	<ul style="list-style-type: none">brblja i proizvodi zvukove slične glasovima p, b, m (pa-pa, ba-ba, ma-ma)glasovno izražava uzbuđenje i nezadovoljstvogrglja zvukove kad ga se ostavi samog ili u igri

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- dijete se većinu vremena uopće ne glasa (šuti)
- dijete nema i ne razvija pogled u oči (kontakt očima)
- dijete ne ragira (ili vrlo slabo reagira) na buku i glasne zvukove

* * *

	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i gov. izražavanje)
Razvojni period od 7. mjeseca do godinu dana	<ul style="list-style-type: none"> • okreće se prema smjeru izvora zvuka • uživa u igri ku-kuc (skrivanje lica iza dlanova) • sluša i usmjerava pažnju kada mu se govori • prepoznaće neke riječi (sok, medo, noge) • počinje odgovarati na zahtjeve („dođi“, „želiš još?“) 	<ul style="list-style-type: none"> • koristi se govorom ili zvukovima kako bi pridobio pažnju okoline • brbljanje ima izmjene ritma (duge i kratke grupe zvukova) • imitira različite govorne zvukove • izgovara jednu ili dvije riječi (tata, mama) iako ne moraju te riječi biti jasne

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- dijete je prestalo ili nije niti počelo brbljati
- dijete ne koristi vokalnu igru s odraslima
- nema dosljedne reakcije na glasne zvukove
- ne komunicira pokazivanjem ili vokalizacijom s okolinom
- ne reagira na zapovijedi ili kratke zahtjeve
- ne služi se različitim glasovima izmjenjivog tempa i intonacije

* * *

	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i govorno izražavanje)
Razvojni period od 1. do 2. godine	<ul style="list-style-type: none"> • zna pokazati neke dijelove tijela • sluša i razumije jednostavna pitanja i upute („Donesi medu“, „Gdje je mama?“, „Poljubi bebu!“) • sluša kratke priče i voli pjesmice • pokazuje slike u knjizi kada ih se imenuje 	<ul style="list-style-type: none"> • rječnik se proširuje („svaki dan po jedna nova riječ“) • koristi upitne riječi („Što to?“, „Gdje zeko?“, „Ide pa-pa?“) • koristi rečenice od dvije riječi („još skakati“, „neće vode“, „tatin auto“) • koristi se različitim suglasnicima na početku riječi

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- dijete ne razumije jednostavne verbalne zapovijedi („donesi bebu“)
- dijete ne pokazuje interes za govor i govorno izražavanje
- dijete ne pokušava oponašati govor odraslih
- koristi samo neverbalnu komunikaciju i pokazivanje predmeta, bez korištenja riječi

* * *

Razvojni period od 2. do 3. godine	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i govorno izražavanje)
	<ul style="list-style-type: none"> • razumije razlike u značenju suprotnih pojmova (veliko-malo, gore-dolje, idi-stani, noć-dan, ima-nema) • sluša i izvodi dvije molbe zaredom (uzmi bebu i stavi je u krevet) 	<ul style="list-style-type: none"> • imenuje većinu stvari (ima riječ za gotovo sve oko sebe) • u spontanom govoru koristi 2-3 rečenice kako bi postavljalo pitanja i komentiralo stvari oko sebe • imenuje predmete koje želi dobiti (traži željeno govorom) • okolina razumije djetetov govor (uključujući slušatelje koji ne poznaju dijete)

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- ne reagira tj. ne izvodi dvočlane zapovijedi
- ne povezuje dvije riječi
- djetetov govor je nerazumljiv i roditeljima
- dijete ne razvija simboličku igru

* * *

Razvojni period od 3. do 4. godine	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i gov. izražavanje)
	<ul style="list-style-type: none"> • dijete čuje i reagira kada ga se zove iz druge prostorije • sluša radio i TV na istom stupnju glasnoće kao i odrasli • razumije jednostavna pitanja tipa Tko? Što? Gdje? Zašto? 	<ul style="list-style-type: none"> • govori o svojim aktivnostima, razgovara i opisuje svakodnevne situacije • djetetov govor je razumljiv svima • koristi višečlane rečenice (od 4 ili više riječi) • dijete govori lako, tečno, bez ponavljanja slogova ili riječi

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- djetetov govor je nerazumljiv
- djetetov rječnik je siromašan
- djetetov rečenični iskaz je kratak i siromašan
- produljeno fiziološko mucanje (sve izraženija nefluentnost govora)

* * *

	Receptivni govor (slušanje i razumijevanje)	Ekspresivni govor (glasanje i gov. izražavanje)
Razvojni period od 4. do 5. godine	<ul style="list-style-type: none">• dijete sluša i obraća pažnju na priče te odgovara na pitanja o njima• dijete čuje i razumije većinu onoga što je rečeno kod kuće ili u prostorima u kojima boravi	<ul style="list-style-type: none">• u rečenicama koristi mnogo detalja – ima bogat rečenični iskaz• dijete priča priče dosljedne temi• lako komunicira i s odraslima i s djecom• većinu glasova izgovara pravilno (osim I, l i r, ali tu je potrebna procjena logopeda)• dijete koristi pravilne gramatične iskaze

Znakovi upozorenja da nešto nije u redu:

- dijete nije u stanju ispričati kratak slijed događaja
- dijete ne razumije složenije jezične konstrukcije
- djetetov govor je nerazumljiv
- prisutne su teškoće artikulacije tj. nepravilan izgovor nekih glasova
- djetetov govor je netečan, postoje zastajkivanja ili ponavljanja
- postoje teškoće u sporazumijevanju s drugom djecom, teže ostvaruje kontakt zbog nerazumljivog govora

Dijete od 5. godine nadalje treba potpuno razumjeti složeni govor. Rečenice koje dijete koristi moraju biti složene i gramatički ispravne, a rječnik svakog dana sve bogatiji. Artikulacija (izgovor) svih glasova mora biti ispravna, uključujući i glas r. U toj dobi dijete već treba pokazivati interes za čitanje i pisanje te je u stanju napisati svoje ime. Dijete pravilno drži olovku normalnog stiska. Također je usvojilo orientaciju na tijelu, u prostoru i na papiru. Također, dijete treba prepoznavati i imenovati boje te mehanički brojati do 10 ili 20. Što se tiče koncenracije i pažnje, pažnju može održati na zadatku 15 do 20 minuta, a trajanje igre može biti i 60 minuta uz kratke otklone pažnje.

Shema razvoja govora u ovoj brošuri predstavlja u prosjeku uzrast do kojeg većina djece savlada određene vještine. Djeca obično ne savladaju sve vještine navedene u pojedinom periodu dok ne dostignu gornju granicu uzrasta. Ako Vaše dijete nije savladalo neku vještinu od svih nabrojanih za pojedini uzrast odmah ne znači da ima govorno-jezični poremećaj. Ipak, ako dijete nije savladalo većinu vještina za pojedinu dob, potražite stručno mišljenje i savjet logopeda.

Sastavila:
Prof. logoped Ivana Đurić-Katanić
Logopedski kabinet En-ten-tini
Prve Poljanice 3, Zagreb, 01/2912 347